

Minister Funduszy i Polityki Regionalnej

Katarzyna Pełczyńska-Nałęcz

Warszawa, data: 9 stycznia 2024 r.

znak sprawy: BM-I.054.6.2023

Pan
Szymon Hołownia
Marszałek Sejmu RP

Szanowny Panie Marszałku,

W związku z pytaniami zadanymi przez Państwa Posłów podczas debaty nad expose Prezesa Rady Ministrów Donalda Tuska w dniu 12 grudnia 2023 roku, przekazuję odpowiedzi w zakresie właściwości Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej.

Pytanie Pani Poseł Urszuli Pasławskiej (PSL-TD)

Dzisiaj zmieniamy bieg ze wstecznego na ten najbardziej przyspieszający do przodu. I bardzo ważne jest to, aby w tych naszych ambitnych celach zadbać również o zrównoważony rozwój. Dlatego mam pierwsze pytanie dotyczące samorządów, które zostały przez państwa wykluczone z możliwości pozyskiwania środków publicznych. Takim przykładem jest moje województwo, piękne województwo warmińsko-mazurskie, i Olsztyn, gdzie na siedem naborów do tzw. Polskiego Ładu w pięciu ostatnich Olsztyn otrzymał równiutkie zero. Jak wyrównać te straty, jak wyrównać te możliwości, które zostały stracone?

Odpowiedź:

Wzmocnimy politykę regionalną, tak by wzmocniała spójność terytorialną kraju, konkurencyjność regionów oraz sprawność samorządów. Zależy nam na rozwoju wszystkich regionów oraz zmniejszeniu dysproporcji w poziomie rozwoju społeczno-gospodarczego kraju.

Działania podejmowane przez rząd dążyć będą do możliwie największego wykorzystania potencjału gospodarczego regionów oraz poprawy ich konkurencyjności, aby uchronić je przed procesem marginalizacji, polepszyć standard życia mieszkańców, a także przyczynić się do rozwoju polskiej gospodarki.

Przygotowywane instrumenty wsparcia i zasady przyznawania środków będą uwzględniać zróżnicowane potrzeby inwestycyjne JST różnych szczebli i zróżnicowane możliwości finansowania inwestycji ze środków krajowych i zagranicznych. Projekty będą wybierane w oparciu o obiektywne kryteria.

Biorąc pod uwagę mnogość instrumentów wsparcia w ostatnich latach i możliwość finansowania takiego samego projektu z różnych źródeł finansowania w oparciu o różne podstawy prawne, co skutkuje najczęściej różnymi warunkami finansowania (np. poziomem dofinansowania) lub korzystaniem z kolejnych źródeł finansowania na finansowanie wkładu własnego przy aplikowaniu do innych źródeł finansowania, będziemy dążyć do konsolidacji i optymalizacji instrumentów wsparcia inwestycji JST ze środków publicznych.

Odnosząc się do możliwości, jakie oferują programy finansowane ze środków unijnych, liczymy na aktywność Olsztyna oraz pełne sięgnięcie i wykorzystanie środków, które miasto ma do dyspozycji np. w programie Fundusze Europejskie dla Polski Wschodniej 2021-2027 – 45 mln EUR na niskoemisyjną mobilność miejską czy w programie Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko 2021-2027 - na projekty z zakresu adaptacji miast do zmian klimatu.

W sektorze środowiska oferta dla JST w ramach programu FEnIKS, w tym dla województwa warmińsko-mazurskiego jest bardzo bogata. Realizowane będą m.in. kompleksowe projekty z zakresu gospodarki wodno-ściekowej oraz zaopatrzenia w wodę. Możliwe będzie dofinansowanie zrównoważonych systemów gospodarowania wodami opadowymi.

Wspierane będą inicjatywy związane z edukacją obywateli, zwiększaniem świadomości na temat zmian klimatu, adaptacji do nich czy zasobów wodnych. JST będą również mogły realizować projekty w zakresie ochrony zagrożonych gatunków i siedlisk przyrodniczych.

JST z obszaru województwa warmińsko-mazurskiego będą mogły uzyskać wsparcie w zakresie gospodarki odpadami m.in. w zakresie wsparcia systemów selektywnego zbierania odpadów komunalnych. Wspierane będą instalacje do przetwarzania odpadów i recyklingu.

Liczymy na dobrą współpracę samorządów lokalnych i oferujemy pełne wsparcie dla pozyskiwania niezbędnych środków na mądry rozwój województwa warmińsko-mazurskiego.

Pytanie Pani Poseł Ewy Leniart (PiS)

Czy obecnie jako Premier polskiego rządu będzie pan pamiętał, że województwo podkarpackie jest także województwem polskim, które wymaga wsparcia finansowego?

Odpowiedź:

Chcemy być państwem silnym i właściwie odpowiadającym na zróżnicowania regionalne oraz wspierającym wszystkie regiony naszego kraju. Dlatego będziemy wzmacniać politykę regionalną i uwrażliwiać ją na specyficzne potrzeby różnych terytoriów. Jest to szczególnie ważne w tym specyficznym okresie, w którym Polska ma do dyspozycji duże środki europejskie, zarówno z polityki spójności, jak i Wspólnej Polityki Rolnej, czy też Krajowego Planu Odbudowy. Polska Wschodnia (FEPW), w tym również województwo podkarpackie, jest szczególnie ważnym terytorium w kontekście trwającej za wschodnią granicą wojny w Ukrainie. Wpływa ona nie tylko na poczucie bezpieczeństwa, ale również na rozwój społeczny i gospodarczy regionów wschodnich. Dlatego też rząd dołoży wszelkich starań, żeby sprostać – wspólnie z samorządami – bieżącym wyzwaniom.

Województwo podkarpackie, jako część makroregionu Polski Wschodniej jest obszarem o istotnej koncentracji działań europejskiej polityki spójności. W perspektywie finansowej na lata 2021-2027 oprócz programu regionalnego w województwach kontynuowane jest dodatkowe wsparcie z poziomu kraju dla makroregionu Polski Wschodniej w ramach programu Fundusze Europejskie dla Polski Wschodniej 2021-2027 (FEPW). Działania realizowane w ramach FEPW skupiają się na wzmocnieniu warunków sprzyjających konkurencyjności gospodarki oraz wyższej jakości życia w makroregionie Polski Wschodniej.

O przyznaniu środków na inwestycje w ramach FEPW, jak i innych programów krajowych, będzie decydowała jakość projektu i jego zgodność z celami rozwoju gospodarczego Polski.

Podobnie będzie z instrumentami finansowanymi ze środków krajowych. Przygotowywane instrumenty wsparcia i zasady przyznawania środków dostępnych w ich ramach będą uwzględniać zróżnicowane potrzeby inwestycyjne JST różnych szczebli i zróżnicowane możliwości finansowania inwestycji przez te JST w oparciu o dochody własne, a projekty będą wybierane w oparciu o obiektywne kryteria.

Pytanie Pana Posła Sławomira Ćwika (Polska2050-TD)

Czy Polska Wschodnia może liczyć na decentralizację instytucji i przeniesienie części z nich szczególnie do byłych miast wojewódzkich, na inwestycje w infrastrukturę w Polsce Wschodniej i na granty dla inwestorów tworzących atrakcyjne miejsca pracy i rozwój turystyki?

Odpowiedź:

Proces decentralizacji instytucji jest realizowany przez rząd Donalda Tuska, czego dowodem jest realizowana koncepcja tworzenia Ministerstwa Przemysłu na Śląsku.

Rozwój regionalny Polski wschodniej, a w szczególności inwestycje infrastrukturalne oraz granty dla inwestorów tworzących miejsca pracy należy odróżnić od deglomeracji instytucji publicznych. Deglomeracja polega bowiem na przenoszeniu instytucji centralnych do innych ośrodków regionalnych. W tym zakresie zrealizowano obietnicę dotyczącą utworzenia Ministerstwa Przemysłu na Śląsku. Specyfika Śląska oraz szanse jakie niesie ten region dla transformacji gospodarki przyszłości wymagają wsparcia instytucjonalnego, które wzmocni impuls rozwojowy. Natomiast rozwój regionalny wschodniej części naszego kraju jest oparty na instrumentach i programach ukierunkowanych na obszary wymagające wsparcia oraz rozwoju zgodnie ze strategią rozwoju.

Reasumując, proces decentralizacji instytucji jest realizowany przez rząd Donalda Tuska, czego dowodem jest realizowana koncepcja tworzenia Ministerstwa Przemysłu na Śląsku.

Regiony Polski Wschodniej będą silnie wspierane. Z polityki spójności finansowany jest odrębny program Fundusze Europejskie dla Polski Wschodniej, co zostanie dodatkowo wzmocnione środkami z KPO. Ponadto regiony Polski Wschodniej zarządzają swoimi programami regionalnymi współfinansowanymi ze środków polityki spójności. Zatem wsparcie kluczowych inwestycji infrastrukturalnych, także w zakresie turystyki czy rozwoju firm tworzących miejsca pracy, jest już zapewnione. Należy także pamiętać, że inwestycje w Polsce Wschodniej będą realizowane również z największego, co do alokacji i zakresu tematycznego, programu Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat i Środowisko.

Pytanie Pana Poła Kazimierza Gwiazdowskiego (PiS)

Czy rząd utrzyma te programy, które były adresowane do tych najmniejszych samorządów, gdzie naprawdę wiele inwestycji zostało zrealizowanych?

Odpowiedź:

Rząd będzie wspierał samorzady, a w szczególności te, które wymagają dodatkowego impulsu rozwojowego i działań podejmowanych z poziomu krajowego, takie jak: gminy zagrożone trwałą marginalizacją, miasta średnie tracące funkcje społeczno-gospodarcze. Realne wsparcie gmin będzie możliwe poprzez preferencje w różnych programach lub instrumentach, tak krajowych jak unijnych, finansowanych ze środków polityki spójności (programów krajowych i regionalnych). Istniejące instrumenty skierowane do samorządów, finansowane z budżetu państwa, zostaną przeanalizowane w kontekście ich efektywności

i synergii. Chodzi o to, żeby wypracować takie zasady wsparcia samorządów, które będą przejrzyste i sprawiedliwe oraz kierować się będą zwiększeniem spójności terytorialnej Polski. Wsparcie rozwoju regionalnego i lokalnego jest kluczowe dla polepszenia jakości życia Polaków. Samorzady lokalne będą mogły liczyć na większe wsparcie finansowe ze strony rządu, co już zaczyna mieć miejsce, chociażby poprzez zwiększenie środków z budżetu państwa na podwyżki dla nauczycieli przedszkolnych.

Ponadto, ważne jest wspieranie samorządów w taki sposób, by myśląc o rozwoju, planując go i realizując inwestycje, współpracowały ze sobą. W ramach KPO planowane jest przygotowanie projektu doradczego skierowanego do samorządów lokalnych w zakresie wspierania efektywności energetycznej i zielonej transformacji. Projekt będzie polegał na wspieraniu JST, w szczególności partnerstw samorządów lokalnych dla których priorytetowymi tematami jest realizacja inwestycji polegających na transformacji energetycznej lub zielonej poprzez budowanie potencjału kadrowego o wysokich kompetencjach do realizacji tego typu projektów. Ważną częścią projektu będzie zapewnienie stałego wsparcia ekspertów specjalizujących się w odnawialnych źródłach energii i transformacji energetycznej.

Dodatkowo, w 2024 roku, w ramach przeglądu realizowanych działań doradczych dla samorządów, planowane jest wypracowanie systemowego i długofalowego modelu wsparcia JST, dostosowanego do potrzeb lokalnych. Model będzie również zakładać współpracę z administracją regionalną i instytucjami sektorowymi w celu zapewnienia wsparcia komplementarnego do poziomu krajowego oraz odpowiadającego na potrzeby partnerstw.

Będziemy również efektywnie wykorzystywać Fundusz Rozwoju Regionalnego, będący w dyspozycji ministra właściwego ds. rozwoju regionalnego, w ramach którego przewidziano możliwość realizacji projektów z zakresu polityki regionalnej i miejskiej, a także zielonej transformacji.

Ponadto, w ramach wdrażania krajowej polityki miejskiej w 2024 r. realizować będziemy projekt strategiczny będący odpowiedzią na potrzeby rozwojowe wszystkich polskich miast, mniejszych i większych ośrodków. Jego celem jest wzmacnianie kompetencji samorządu lokalnego oraz wzmacnianie współpracy z administracją krajową w ramach wymiany wiedzy i doświadczeń. Pomoże to w kształtowaniu polityk i działań dopasowanych do potrzeb samorządów.

Pytanie Pani Poseł Marii Koc (PiS)

Czy będzie Pan kierował duże środki finansowe z budżetu państwa na inwestycje lokalne w Polsce Wschodniej?

Odpowiedź:

Regiony Polski Wschodniej będą silnie wspierane. Z polityki spójności finansowany jest odrębny program Fundusze Europejskie dla Polski Wschodniej, co zostanie dodatkowo wzmocnione środkami z KPO. Ponadto regiony Polski Wschodniej zarządzają swoimi programami regionalnymi współfinansowanymi ze środków polityki spójności. Zakładamy, że decentralizacja środków polityki spójności (obecnie 44% środków w regionach) będzie postępowała tak, by regiony mogły efektywnie wykorzystywać środki dla własnego rozwoju.

Realizacja wynegocjowanego z Komisją Europejską, przy współudziale 6 wschodnich województw, programu Fundusze Europejskie dla Polski Wschodniej będzie kontynuowana. W zakresie inwestycji lokalnych oferuje on wsparcie miastom średnim, tracącym funkcje społeczno-gospodarcze (z przedziału 20 tys.-100 tys. mieszkańców) na projekty z zakresu adaptacji do zmian klimatu. Z takiego wsparcia w programie mogą także skorzystać miejscowości uzdrowiskowe. Ww. miasta (z przedziału powyżej 50 tys. mieszkańców), oraz stolice wschodnich województw (z wyjątkiem Warszawy), mogą sięgnąć po środki na niskoemisyjną mobilność miejską. Zaś samorządy województw otrzymają wsparcie na inwestycje dotyczące dróg wojewódzkich oraz kompleksowe ponadregionalne szlaki turystyczne. Ww. nabory zostały już otwarte (z wyjątkiem Turystyki – na wniosek zainteresowanych) i trwa ocena złożonych wniosków o dofinansowanie.

Dla naszego rządu istotny jest zrównoważony terytorialnie rozwój całego kraju. Naszym nadrzędnym celem jest takie inwestowanie środków publicznych aby odpowiadać na potrzeby, co w praktyce oznacza – w zależności od obszaru wsparcia – niwelowanie barier i wyrównywanie szans lub wzmacnianie potencjałów.

Pytanie Pana Posła Henryka Kowalczyka (PiS)

Czy fundusz inwestycji zostanie zachowany w tej formie, w jakiej jest?

Odpowiedź:

Rządowy Fundusz Inwestycji Lokalnych był finansowany z Funduszu Przeciwdziałania COVID. Dotychczasowe formy wsparcia inwestycji lokalnych będą przeanalizowane pod kątem ich efektywności i synergii. Chodzi o to, żeby wypracować takie zasady wsparcia samorządów, które będą przejrzyste i sprawiedliwe oraz kierować się będą zwiększeniem spójności terytorialnej Polski. Wsparcie rozwoju regionalnego i lokalnego jest kluczowe dla polepszenia jakości życia Polaków.

Pytanie Pana Posła Andrzeja Kryja (PiS)

Panie Premierze, wiele samorządów województwa świętokrzyskiego (m.in. Ostrowiec Świętokrzyski, Opatów, Sandomierz, Bałtów, Bodzechów, Ćmielów, Kunów, Waśniów, powiat ostrowiecki, Baćkowice, Ożarów, Wojciechowice, powiat opatowski, Łoniów, Wilczyce, Obrazów, Samborzec, powiat sandomierski), także tych rządzonych przez włodarzy niezwiązanych z PiS, a nawet będących anti-PiS, dzięki środkom skierowanym do nich przez rząd Premiera M. Morawieckiego otrzymały potężny impuls rozwojowy. Dziś wielu z tych samorządowców zastanawia się czy nadal takie środki będą kierowane do nich z budżetu centralnego. Panie Premierze, czy i jak Pana rząd zamierza wspierać polskie samorządy, szczególnie te najstarsze i najmniejsze?

Odpowiedź:

Rząd będzie wspierał samorządy, a w szczególności te, które wymagają dodatkowego impulsu rozwojowego i działań podejmowanych z poziomu krajowego. Realne wsparcie gmin będzie możliwe poprzez preferencje w różnych programach lub instrumentach, tak krajowych jak unijnych finansowanych ze środków polityki spójności (programach krajowych i regionalnych).

Samorządy terytorialne w celu realizacji swoich lokalnych potrzeb mogą korzystać z szerokiego wachlarza dostępnych środków pochodzących zarówno z budżetu UE (polityka spójności, Wspólna Polityka Rolna), jak i z budżetu państwa. Zarówno w perspektywie 2007-2013, tak i w 2014-2020 JST były głównym beneficjentem środków unijnych. Dotychczasowe inwestycje realizowane przez samorządy w ramach środków unijnych dotyczyły zwłaszcza infrastruktury transportowej (drogi wojewódzkie, drogi lokalne), infrastruktury społecznej (edukacja, ochrona zdrowia), infrastruktury wodno-kanalizacyjnej, projektów miękkich z zakresu rynku pracy, projektów informatycznych czy turystycznych.

W okresie programowania 2021-2027 w ramach środków polityki spójności wdrażane są krajowe i regionalne programy, które wspierają rozwój konkurencyjności terytorium całego kraju lub poszczególnych województw i innych obszarów. Nacisk położony jest na rozwój społecznie i terytorialnie zrównoważony kraju poprzez zmniejszanie dysproporcji w poziomie rozwoju społeczno-gospodarczego różnych terytoriów, a w szczególności tzw. obszarów strategicznej interwencji (OSI) tj. miast średnich tracących funkcje społeczno-gospodarcze oraz obszarów zagrożonych trwałą marginalizacją.

Ostrowiec Świętokrzyski, Opatów, Sandomierz znajdują się na liście miast średnich tracących funkcje społeczno-gospodarcze. Z kolei Bałtów, Waśniów, Baćkowice, Wojciechowice, Wilczyce, Obrazów, Samborzec znajdują się na liście obszarów zagrożonych trwałą marginalizacją. Jako obszarom strategicznej interwencji dedykowane są im dodatkowe mechanizmy wsparcia. Preferencje wspierające OSI zostały uwzględnione w krajowych i regionalnych programach perspektywy 2021-2027.

Odnosząc się do licznych istniejących instrumentów skierowanych do samorządów, finansowanych z budżetu państwa, kluczowe jest ich przeanalizowanie w kontekście efektywności i synergii. Chodzi o to, żeby wypracować takie zasady wsparcia samorządów, które będą przejrzyste i sprawiedliwe oraz kierować się będą zwiększeniem spójności terytorialnej Polski. Wsparcie rozwoju regionalnego i lokalnego jest kluczowe dla polepszenia jakości życia Polaków.

Z poważaniem

Katarzyna Pełczyńska-Nałęcz

/podpisano elektronicznie/